

Sivistysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle elokuvien yhteistuotannosta tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi elokuvien yhteistuotannosta tehdystä eurooppalaisesta yleissopimuksesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle elokuvien yhteistuotannosta tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi elokuvien yhteistuotannosta tehdystä eurooppalaisesta yleissopimuksesta (HE 223/2021 vp): Asia on saapunut sivistysvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Hanna Kiiskinen, opetus- ja kulttuuriministeriö
- kulttuuriasiainneuvos Laura Mäkelä, opetus- ja kulttuuriministeriö
- toimitusjohtaja Lasse Saarinen, Suomen elokuvasäätiö sr
- toiminnanjohtaja Laura Kuulasmaa, Audiovisual Producers Finland — APFI ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- ulkoministeriö
- valtiovarainministeriö
- Business Finland Oy
- Suomen Filmikamari ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi elokuvien yhteistuotannosta Rotterdamissa 30 päivänä tammikuuta 2017 tehdyn uudistetun Euroopan neuvoston yleissopimuksen. Yleissopimuksen tavoitteena on edistää ja helpottaa osapuolten välisten elokuvien yhteistuotantojen syntymistä asettamalla tällaisissa tuotannoissa sovellettavat säännöt.

Yleissopimus korvaa sen osapuolten välillä Euroopan neuvostossa vuonna 1992 elokuvien yhteistuotannosta tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen. Eurooppalaista yleissopimusta sovelletaan uudistetun yleissopimuksen hyväksymisen jälkeen kuitenkin vielä sellaisten valtioiden välillä, joista toinen on uudistetun yleissopimuksen osapuoli ja toinen vain eurooppalaisen yleis-

Valiokunnan mietintö SiVM 2/2022 vp

pimuksen osapuoli. Näin ollen myös eurooppalainen yleissopimus tulee säilyttää edelleen kansallisesti voimassa.

Eurooppalainen yleissopimus saatettiin Suomessa voimaan vuonna 1995 asetuksentasoisena silloisen valtiosääntöoikeudellisen käytännön mukaisesti. Sen lisäksi, että esitykseen sisältyy lakiehdotus uudistetun yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta, esitykseen sisältyy myös ehdotus niiden eurooppalaisen yleissopimuksen määräysten nostamisesta laintasoisiksi, jotka perustuslain ja sen tulkintakäytännön mukaan kuuluvat nykyisin lainsäädännön alaan.

Uudistettu yleissopimus tuli kansainvälisesti voimaan 1.10.2017. Suomen osalta yleissopimus tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jona Suomen hyväksymiskirja on talletettu. Uudistettua yleissopimusta koskeva laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti, kun yleissopimus tulee Suomen osalta voimaan. Eurooppalaista yleissopimusta koskeva laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohdana mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä taroituksenmukaisena ja tarpeellisena.

Elokuvien yhteistuotantoa koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen (SopS 48/1995, eurooppalainen yleissopimus) tarkoituksena on edistää ja helpottaa eurooppalaisten osapuolten välisten elokuvien yhteistuotantojen syntymistä. Eurooppalainen yleissopimus ei enää vastaa elokuva-alan tarpeisiin, mikä johtuu muun muassa elokuvatuotannon digitaalisesta ja rahoitusinstrumenttien kehityksestä. Myös yhteistyön tarve on muuttunut siten, että se ei rajoitu elokuvien yhteistuotannoissa enää vain eurooppalaisiin maihin, vaan se on nykyisin globaali.

Edellä todettujen muutosten johdosta Euroopan neuvostossa hyväksyttiin vuonna 2017 Euroopan neuvoston yleissopimus elokuvien yhteistuotannosta (uudistettu yleissopimus). Sopimus on avoin Euroopan neuvoston jäsenvaltioille ja muille Euroopan kulttuuriyleissopimuksen osapuolina oleville valtioille, minkä lisäksi Euroopan neuvoston ministerikomitea voi kutsua liittymään sopimukseen minkä tahansa Euroopan neuvoston ulkopuolisen valtion ja myös Euroopan unionin.

Esityksen vaikutukset

Sivistysvaliokunta katsoo, että uudistetun yleissopimuksen kansallinen voimaansaattaminen on erittäin tärkeää nopeasti kansainvälistyneen ja yhä laajemmin kansainvälistyvän kotimaisen elokuva- ja audiovisuaalisen alan kehityksen kannalta. Uusi yleissopimus mahdollistaa kotimaisille tuotantoyhtiöille virallisen yhteistuottajan aseman aiempaa pienemmällä suhteellisella euromää-

Valiokunnan mietintö SiVM 2/2022 vp

räosuudella. Esimerkiksi nykytilanteessa 10 miljoonan euron budjetilla tehtävä eurooppalainen yhteistuotantokuva vaatii kotimaiselta tuotantoyhtiöltä yhden miljoonan euron sijoituksen. Uuden yleissopimuksen tultua voimaan riittää sijoitukseksi puolet eli 500 000 euroa, mikä parantaa oleellisesti kotimaisten tuotantoyhtiöiden mahdollisuuksia osallistua yhteistuotantoihin.

Valiokunta katsoo, että parantamalla suomalaisten tuotantoyhtiöiden mahdollisuuksia käynnistää ja toteuttaa elokuvatuotantoja luodaan nykyistä paremmat mahdollisuudet kotimaisen elokuvataiteen monipuolisuuden vaalimiselle, dokumenttielokuvat mukaan lukien. On tärkeä huolehtia siitä, että eurooppalaista elokuvatarjontaa saadaan anglosaksisen tarjonnan ohella.

Valiokunta korostaa, että elokuvien yhteistuotannot tuovat uusia työmahdollisuuksia suomalaisille elokuvataiteen tekijöille ja yhteistyömahdollisuuksia suomalaisille tuotantoyhtiöille. Elokuvatuotantojen Suomeen saamisella on myös positiivisia kerrannaisvaikutuksia, kun tuotannot työllistävät elokuva-alan lisäksi myös muun muassa majoitus- ja ravitsemisalan osajia.

Monet maat ovat jo ehtineet saattaa uuden yleissopimuksen voimaan. Asiantuntijalausunnon mukaan tämä on aiheuttanut sen, että suomalaiset tuotantoyhtiöt ovat olleet altavastajina erityisesti niissä yhteistuotantohankkeissa, joissa on haettu suurempaa määrää eurooppalaisia yhteistuotantomaita esimerkiksi Eurimages-rahaston tukien hakua varten tai etsittäessä mahdollisuuksia hakea EU:n Luova Eurooppa -ohjelman Media-alaohjelman tukia. Suomalaisille tuotantoyhtiöille epäsuotuisa tilanne poistuu nyt sopimuksen kansallisen voimaansaattamisen myötä.

Ahvenanmaan asema

Sekä eurooppalainen yleissopimus että uudistettu yleissopimus sisältävät kulttuuria koskevia määräyksiä, jotka kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain 18 §:n 14 kohdan mukaan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Näin ollen niiden voimaansaattamissäädöksille on pyydettävä itsehallintolain 59 §:n 1 momentin mukaisesti Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksyntä, jotta ne tulevat voimaan maakunnassa. Tasavallan presidentti päätti 14.1.2022 hankkia maakuntapäivien suostumuksen sopimusten voimaansaattamiseksi.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sivistysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä HE 223/2021 vp tarkoitetun yleissopimuksen.

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 223/2021 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen.

Valiokunnan mietintö SiVM 2/2022 vp

Helsingissä 10.2.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Paula Risikko kok
varapuheenjohtaja Eeva-Johanna Eloranta sd
jäsen Marko Asell sd
jäsen Veronika Honkasalo vas
jäsen Kaisa Juuso ps
jäsen Ville Kaunisto kok
jäsen Hilkka Kemppi kesk
jäsen Anneli Kiljunen sd
jäsen Mikko Kinnunen kesk
jäsen Noora Koponen vihr
jäsen Ari Koponen ps
jäsen Pirkka-Pekka Petelius vihr
varajäsen Sari Multala kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Lahtinen